

5HP300

Evropská unie a její politiky

Brexit

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah přednášky

1. Postavení Velké Británie v EU
2. První a druhé referendum o vystoupení VB z EU
3. Brexit – důsledky, náklady, přínosy, diskuze, aktuální situace
4. Postavení Velké Británie – makroekonomická data

Zvláštní postavení VB v evropském integračním procesu

- **Od začátku skeptický postoj k politické integraci, podporovatel ekonomické integrace**
- Původní představitel druhého integračního proudu
 - Hlavní zakladatel Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) – 1960
 - Avšak převážil francouzsko-německý koncept – viz předchozí přednášky
 - Země proto později toto uskupení opustila a přidala se ke strukturám EHS
- **Aktuální situace**
 - VB podporovala vstup Turecka do EU
 - Uznala nezávislost Kosova
 - Jedná se o hlavního spojence USA v Iráku
 - Podporuje sankce proti Rusku
 - 2018: + další nedávné napětí při pokusu o usmrcení dvojitého agenta S. Skripala

Zvláštní postavení VB v evropském integračním procesu

Výjimky Velké Británie v EU

- Schengenský prostor s výjimkami (společně s Irskem)
- Hospodářská a měnová unie – euro (společně s Dánskem)
- Listina základních práv Evropské unie (společně s Polskem)
- Oblast svobody, bezpečnosti a soudnictví (společně s Dánskem a Irskem)

Členství Velké Británie v mezinárodní organizacích

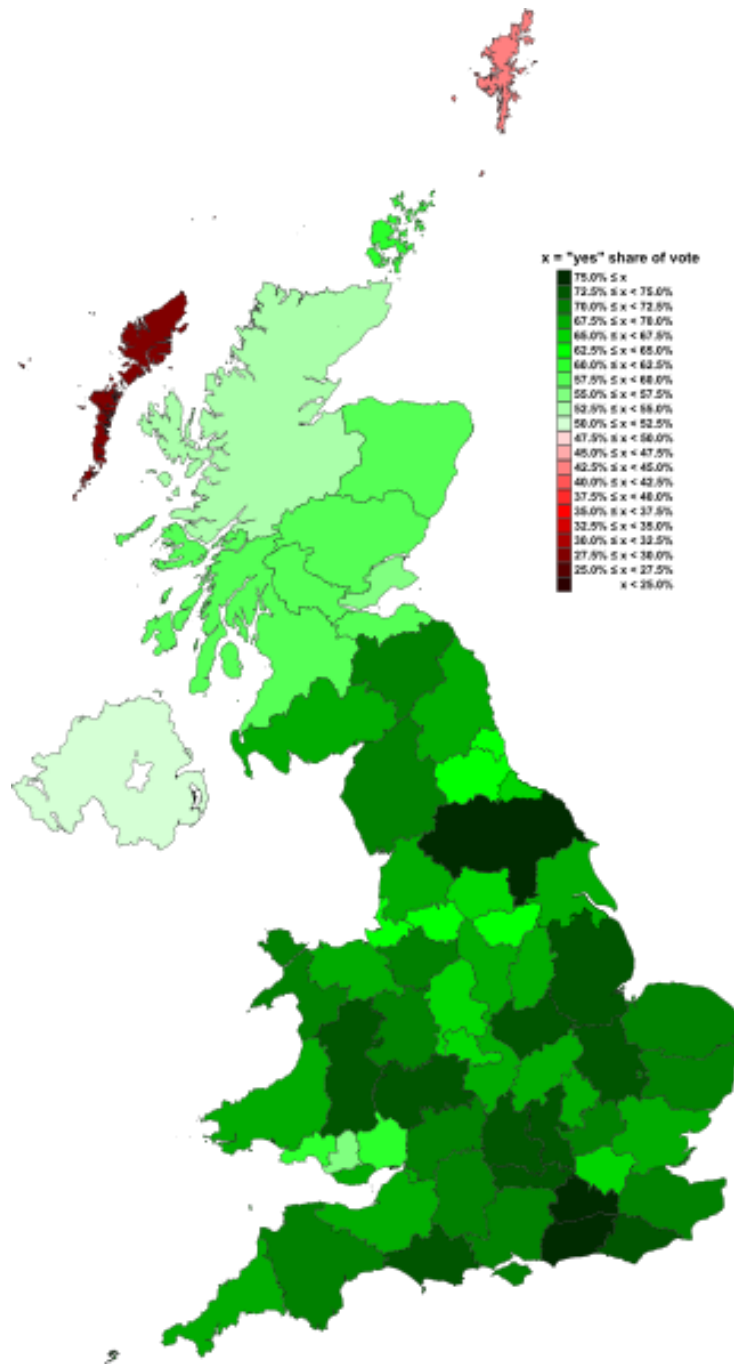
- Commonwealth
- Jeden ze zakladatelů Organizace spojených národů (OSN)
 - má stálé místo v Radě bezpečnosti OSN
- Člen Severoatlantické aliance (NATO)
- Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
- Rady Evropy
- Mezinárodního měnového fondu
- Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

První referendum o vystoupení Velké Británie z EU

- **Ukončení členství Velké Británie bylo předmětem referenda poprvé v roce 1975**
 - Voliči hlasovali pro zachování členství v Evropských společenstvích (předchůdce EU)
 - Konzervativci byli proti vystoupení
 - Labouristé spíše pro vystoupení (avšak nezaujali oficiální tvrdé stanovisko)
- **Toto referendum se konalo 5. června 1975 a voliči v něm většinou 67,2 % rozhodli o tom, že Spojené království zůstane v Evropském hospodářském společenství**

1975 – první referendum o vystoupení Velké Británie z evropského integračního projektu

Zústat
Odejít

Druhé referendum o vystoupení Velké Británie z EU

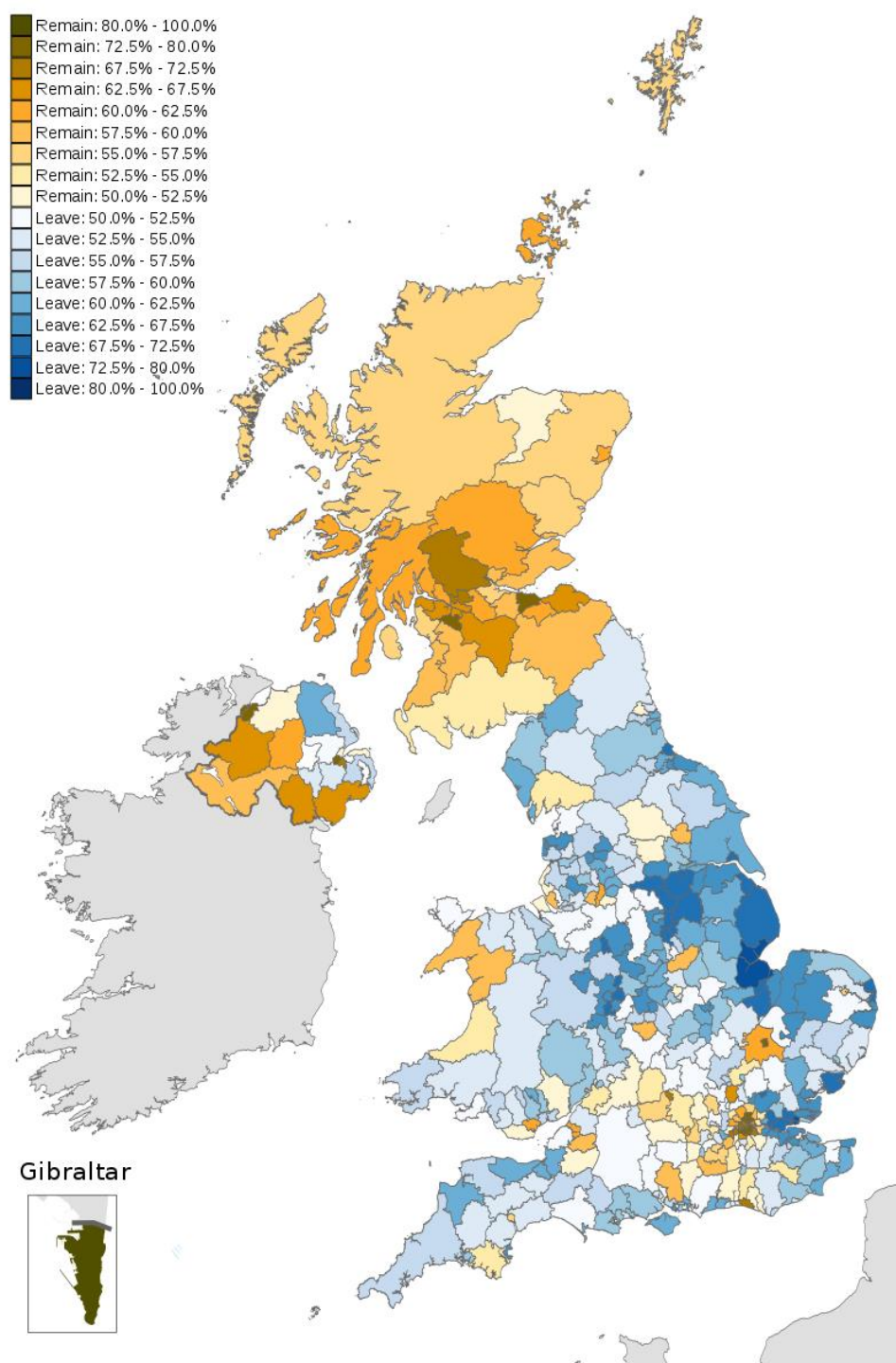
- **V poslední době ve Velké Británii sílila nespokojenost se členstvím v EU**
 - Na sílící hlasy pro opuštění Evropské unie reagovali konzervativci vedení premiérem Davidem Cameronem
 - Cameron v kampani před parlamentními volbami v roce 2015 slíbil, že v případě svého vítězství vyhlásí do konce roku 2017 referendum o pokračování nebo ukončení členství Spojeného království v EU
 - **Volby vyhrál a referendum se konalo 23. června 2016**
- **V referendu se občané VB vyslovili opustit Evropskou unii**
 - **Krátce nazvané Brexit (Britain + exit)**
 - **D. Cameron později rezignoval**
 - Sám byl pro setrvání v EU, nejspíše jim původně šlo o politickou hru a o posílení pozice v EU

Výsledky druhého referenda – Brexit

- Povinnou registraci k volbám podstoupilo více než 46,5 miliónu lidí, z nichž se k volbám dostavilo 33,5 miliónu obyvatel
- Voliči hlasovali nadpoloviční většinou 17,411 miliónu hlasů (51,9 %) pro Brexit
 - Odpůrci britského členství v EU zvítězili ve 308 z 382 volebních obvodů
 - O odchodu rozhodli voliči po 43 letech členství země ve strukturách EU

Země	ZŮSTAT - hlasy	ZŮSTAT - %	ODEJÍT - hlasy	ODEJÍT - %
Anglie	13 266 996	46,6 %	15 188 406	53,4 %
Wales	772 347	47,5 %	854 572	52,5 %
Skotsko	1 661 191	62,0 %	1 018 322	38,0 %
Severní Irsko	440 437	55,8 %	349 442	44,2 %
Celkem	16 141 241	48,1 %	17 410 742	51,9 %

Výsledky referenda:
Zůstat
Vystoupit

Brexit – domácí ohlasy

Zastánci setrvání Velké Británie v EU:

- londýnské finanční City
- velké průmyslové podniky
- bankovní domy a ostatní finančníci

Pro odchod Velké Británie z EU:

- malý podnikatelé
- zemědělci

Brexit – zahraniční ohlasy

Pro Brexit:

- **Spojené státy americké** – Donald Trump
 - EU považuje za nestabilní společenství, které se rozpadne
- **Česká republika** – exprezident V. Klaus
 - Dlouhodobý názor, centralizaci v EU a omezování státní suverenity považuje za fatální
- **Rusko** – V. Putin je nejspíše taky pro Brexit
 - Zřejmě má jiné důvody než ostatní – geopolitické
 - K Brexitu se ale přímo nepřihlásil, tvrdí, že jde o záležitost VB

Proti Brexitu

- **Většina západních států (ostatní jsou buď lehce proti, nebo se nevyjadřují)**
- **Čína** – bojí se oslabení růstu v EU a s tím související ohrožení obchodu a volného trhu
- **Mezinárodní měnový fond** je rovněž explicitně proti
- Politikové se rozhodují primárně v krátkém období, logicky je tedy většina proti

Brexit – důvody, náklady a přínosy, diskuze

Důvody

- státní suverenita
- přehnané nadnárodní regulace
- nestabilita EU
- nekontrolovaná imigrace
- zemědělství a další související odvětví – společný evropský rozpočet – alokace

Náklady (zejména krátké a střednědobé období)

- Oslabení společného trhu
- Pokles obchodu (zdražení, zhoršení ekonomické efektivity)
- Horší koordinace politik
- Nestabilita v EU, oslabení role Západu (?)

Možné přínosy (dlouhé období)

- Náklady nemusí platit v dlouhém období
- Sebereflexe EU a jejich fatálních chyb? (spíše však nepravděpodobné)
- Možná lepší kondice Velké Británie po opuštění svazujících regulací
- Suverenita a autonomie této země

Modely Brexitu

Dle situace vzorových zemí:

1. Norský model

- **Člen Evropského hospodářského prostoru (EHP), s plným přístupem na společný trh**
- Má povinnost odvádět finanční příspěvky do evropského rozpočtu a přijímat většinu evropské legislativy
- Plně se na něj vztahuje volný pohyb osob v rámci schengenského prostoru.
- Norsko je členem Evropského sdružení volného obchodu (EFTA)

2. Švýcarský model

- Je členem Evropského sdružení volného obchodu (EFTA)
- Není však součástí EHP a do roku 2008 nebylo ani v schengenském prostoru
- **Přístup na evropský trh má ošetřen pomocí série bilaterálních smluv, které se vztahují na většinu odvětví obchodu, ale ne na všechna.**
- I Švýcarsko odvádí příspěvky do evropského rozpočtu, avšak menší než Norsko.
- Navíc nemá všeobecnou povinnost přijímat evropskou legislativu, musí však implementovat část evropských regulací týkajících se volného obchodu

Modely Brexitu

3. Turecký model

- **Celní unie s EU** umožňuje export do EU nezatížený cly a kvótami
- Má povinnost uvalovat cla na zboží ze zemí mimo EU v souladu s obchodní politikou Unie

4. Kanadský model

- **Obchodní dohoda CETA**, odbourává většinu cel s výjimkou části potravin a služeb

5. Singapurský/hongkongský model

- Obchodní politiku těchto městských států lze popsat jako **unilaterální volný obchod**
- **Dle pravidel Světové obchodní organizace (WTO)**, tedy bez ošetření obchodu nějakou dohodou, by zřejmě došlo k uvalení nezanedbatelných celních překážek vůči VB
 - *Nejvyšší cla by zřejmě pocítili britští farmáři*
 - *Navíc, Velká Británie jako jedna země nemá takovou vyjednávací sílu jako celá Evropská unie*

Brexit – aktuálně

- **Agendu Brexitu převzala nová premiérka – Theresa Mayová**
 - Jednání jsou však náročná a v poslední době se jí příliš nedaří udržet pozitivní veřejné mínění
- **29. března 2017 byl aktivován článek 50 Lisabonské smlouvy** (resp. upravené Smlouvy o Evropské unii)
 - Článek poskytuje pouze obecné instrukce k vystoupení, nikdo nepředpokládal, že některá země vystoupí
 - **Pro vyjednávání je poskytnuta 2letá lhůta** (tzn. do 29. března 2019)
 - V budoucnu se lze domluvit na prodloužení jednání
 - Obtížnost vyjednávání – politické tlaky (zejména od evropských byrokratů), stanovení nových podmínek volného obchodu apod.

Odbočka:

- Grexit – vystoupení Řecka z HMU (důvody viz předchozí přednášky)
- **Avšak vystoupení z eurozóny není nijak právně upraveno**

Brexit – separatistické tendence po referendu

- Po referendu se prohloubily separatistické tendence v těch částech Spojeného království, kde voliči většinově hlasovali pro setrvání tohoto státu v Evropské unii
- Ve Skotsku se mluvilo o odtržení a v Severním Irsku o sjednocení Irska

Skotsko – 2014 – dřívější referendum o oddělení od Velké Británie

- K referendu došlo 18. září 2014
- Nakonec pro setrvání hlasovalo 2,001,926 obyvatel (55.3%)
- Volební účast překročila 84 % - jedna z nejvyšších

Po Brexitu začala debata o možném druhém referendu

- Velká Británie je proti (T. Mayová – v těchto časech musíme spolupracovat, ne se hádat)
- Nicola Sturgeonová (předsedkyně Skotské národní strany) oznámila, že se pokusí referendum vyjednat a mělo by proběhnout koncem roku 2018/začátkem roku 2019

Skotská nezávislost – některé hlavní body

Ropa

- Skotskou drží rezervy ropy a zemního plynu (Severní moře)

Měna

- Skotsko by si rádo udrželo libru i po odtržení (je to možné?)

Finance

- Skotsko získává řadu finančních prostředků z projektů EU (infrastruktura, turismus apod.)

Imigrace

- Skotsko je pro imigraci

Nukleární arzenál Velké Británie

- Skotsku vadí, protože je uložen poblíž Glasgow

Postavení Velké Británie

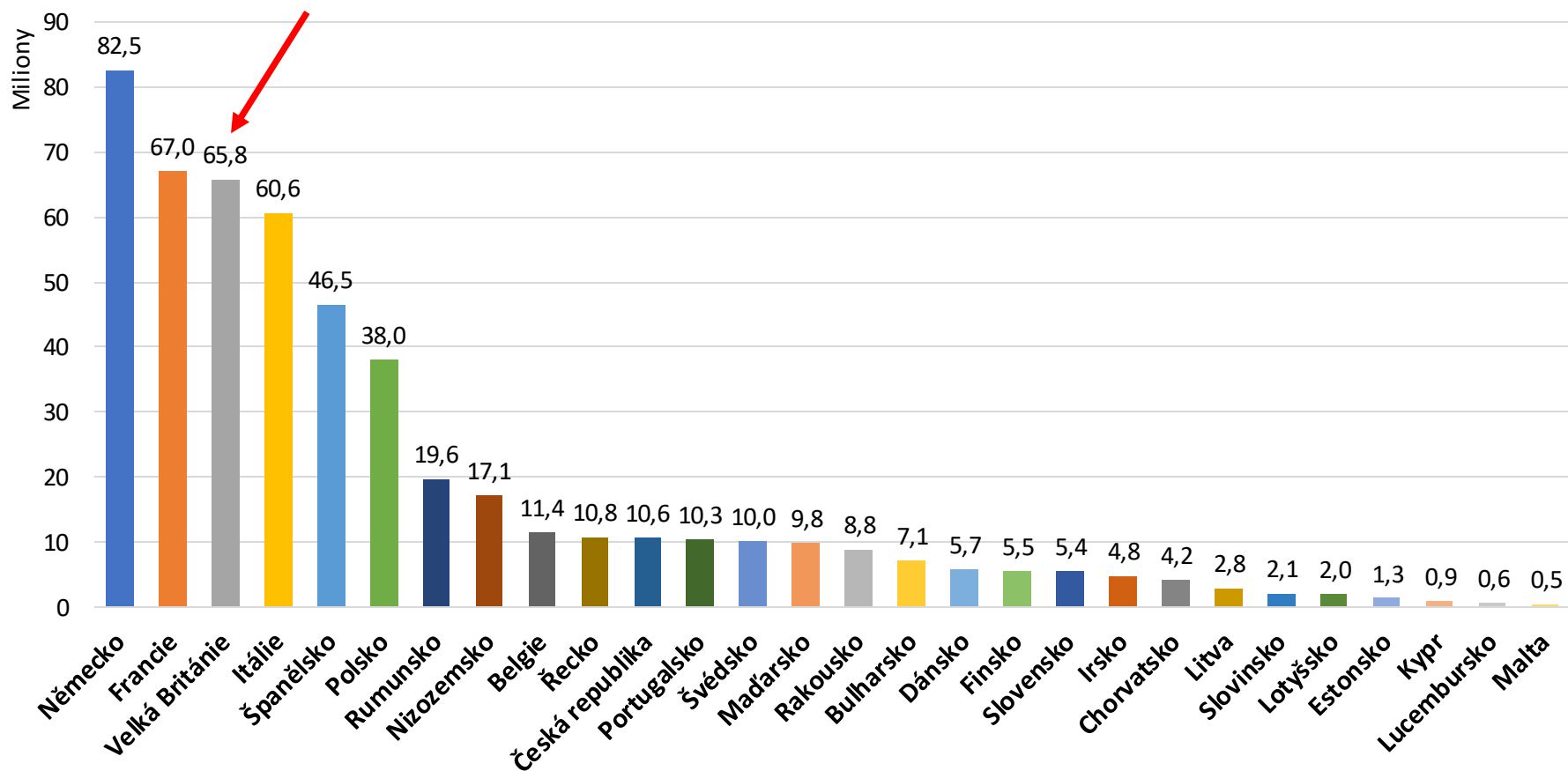
Výborné umístění v důležitých žebříčcích:

- 2017 Doing business index – 7 ze 190 zemí
- 2018 Index ekonomické svobody (Heritage Foundation) – 8 ze 180 zemí
- 2015 Index ekonomické svobody (Fraser Institute) – 6 ze 159 zemí
- 2017-2018 Globální report konkurenceschopnosti – 8 ze 137 zemí

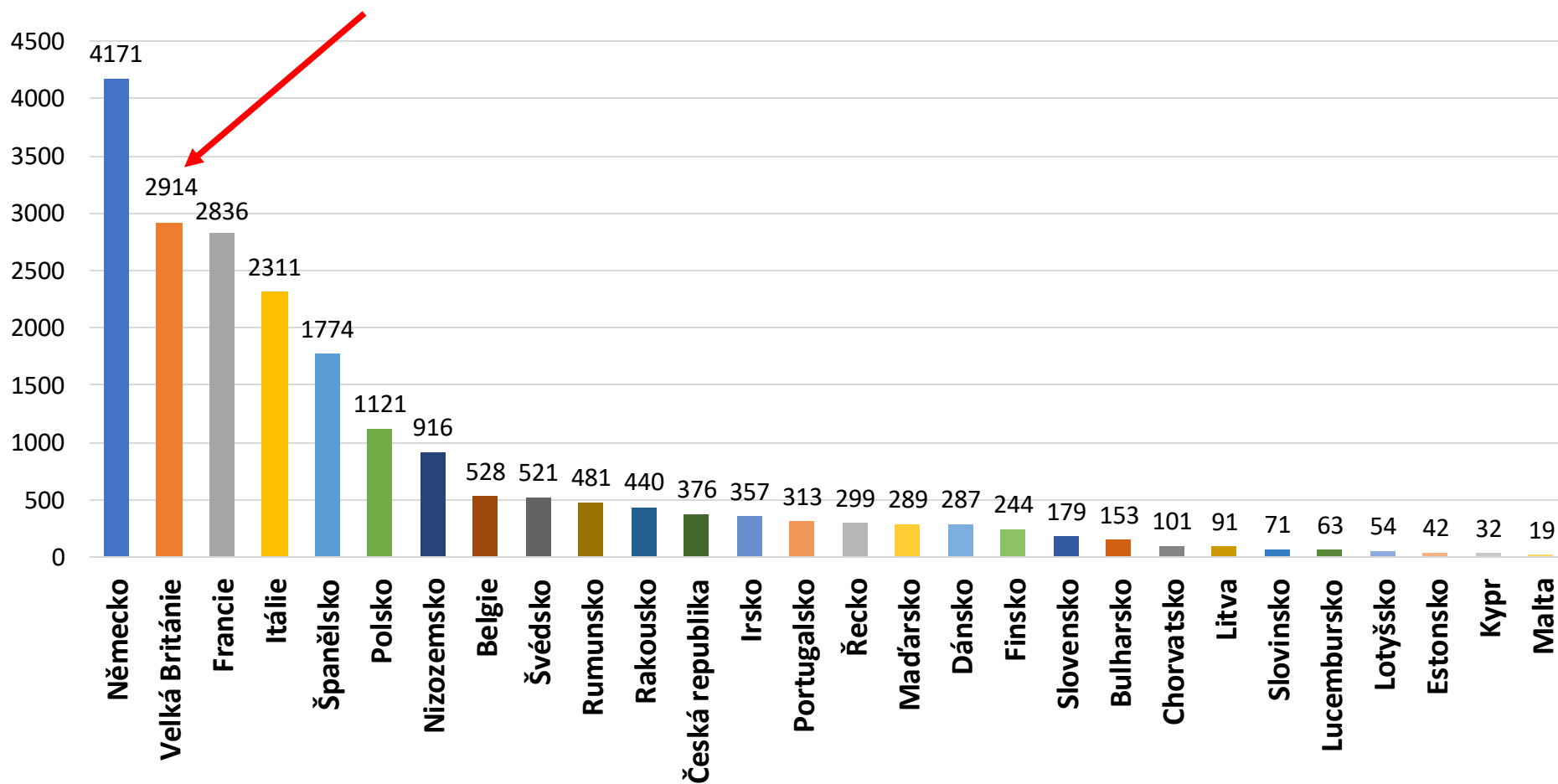
Nejvýznamnější obchodní partneři 2016 (dle databáze Intracen):

- *Dovoz do Velké Británie:*
Německo (13,8 %), Čína (9,3%), USA (9,0%), Nizozemsko (7,4 %), Francie (5,7 %)
- *Vývoz z Velké Británie:*
USA (14,8 %), Německo (10,5 %), Francie (6,3 %), Nizozemsko (6,1 %), Irsko (5,5 %)

Počet obyvatel (miliony lidí) – srovnání zemí EU – k 1.1. 2017

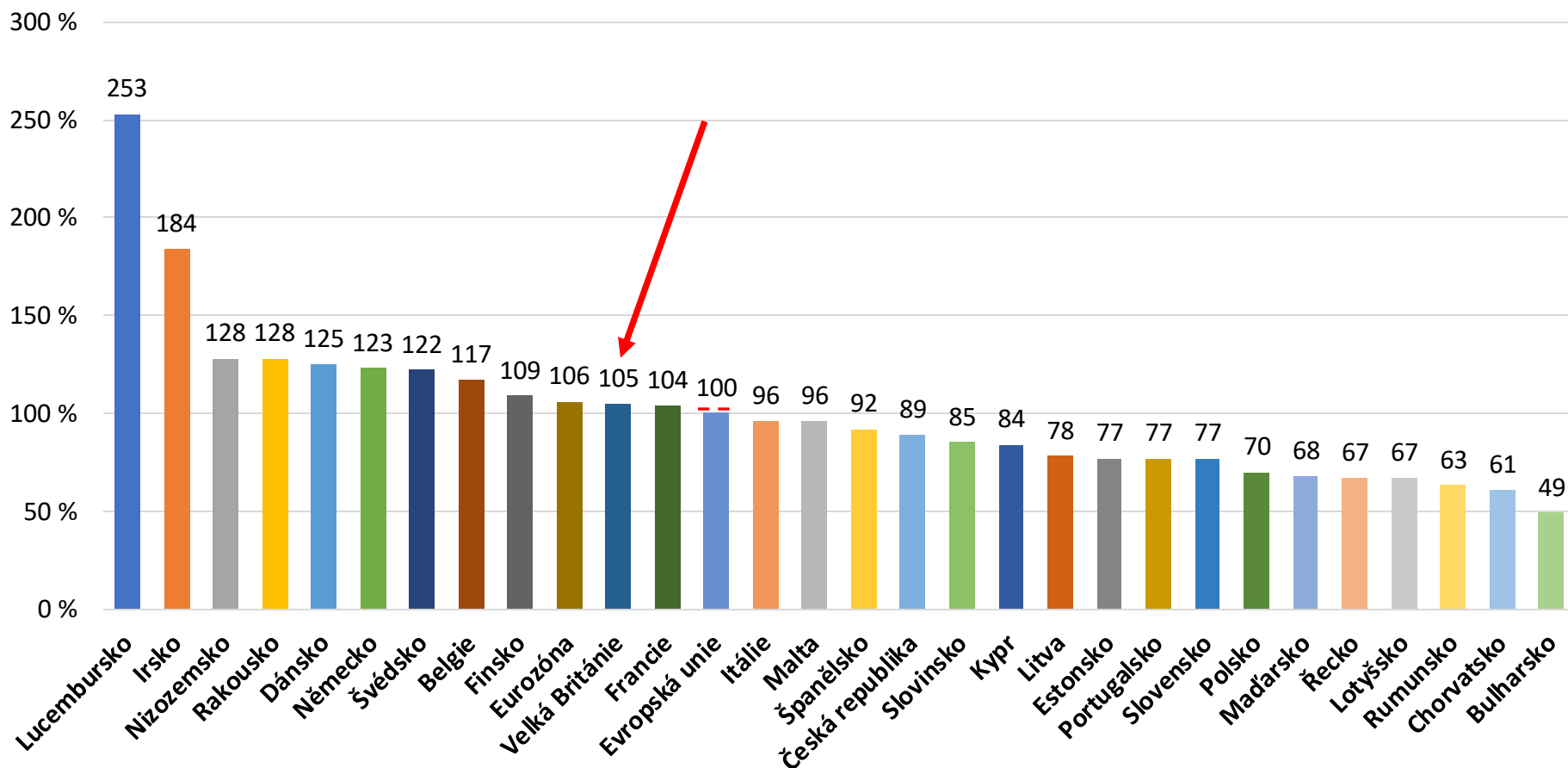
HDP v paritě kup. síly (mld. mezin. dolarů) – srovnání zemí EU – 2017

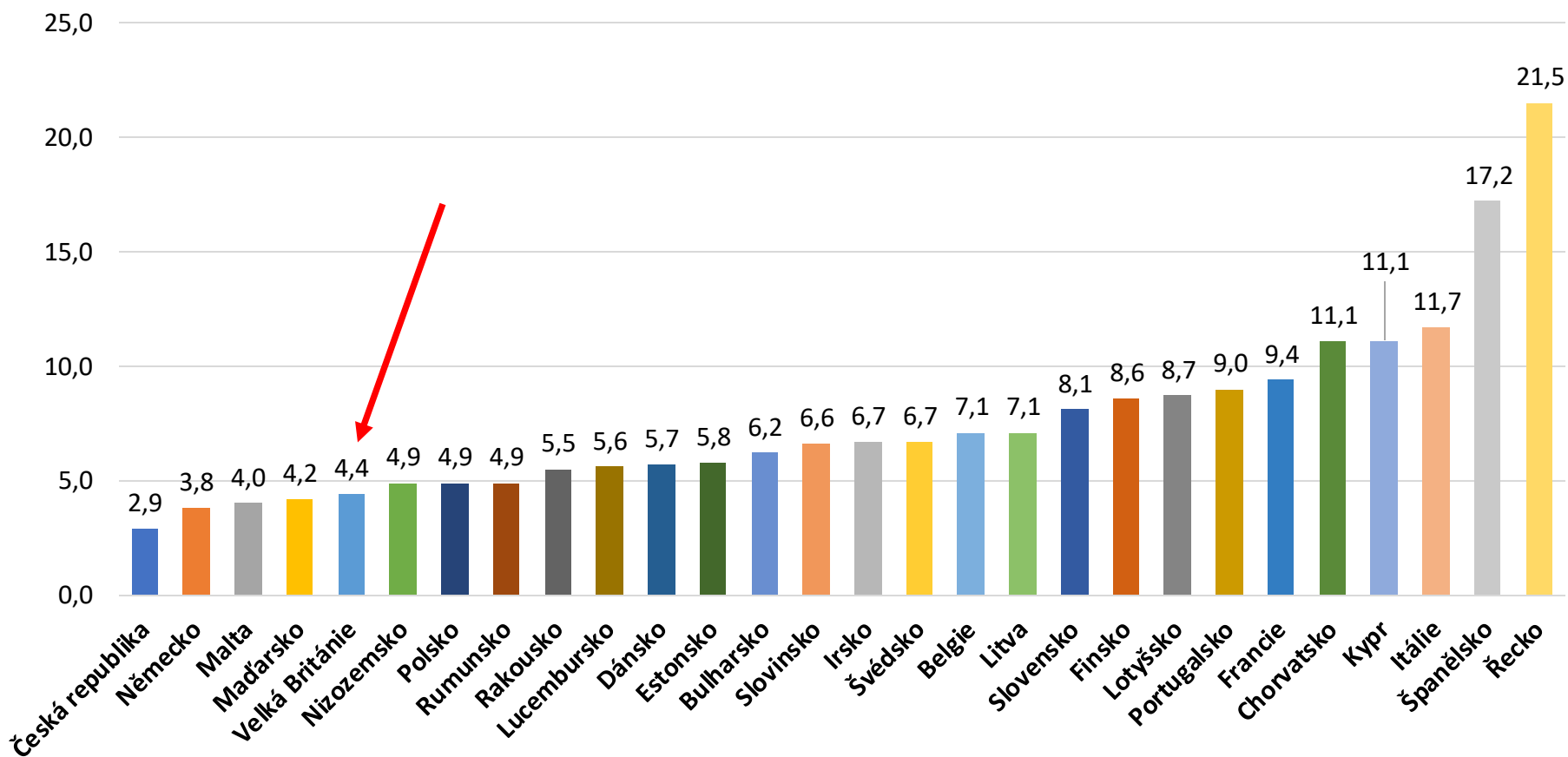
Růst reálného HDP – srovnání vybraných zemí EU – 2000-2017

HDP na hlavu v PPS (%EU28) – srovnání zemí EU – 2017

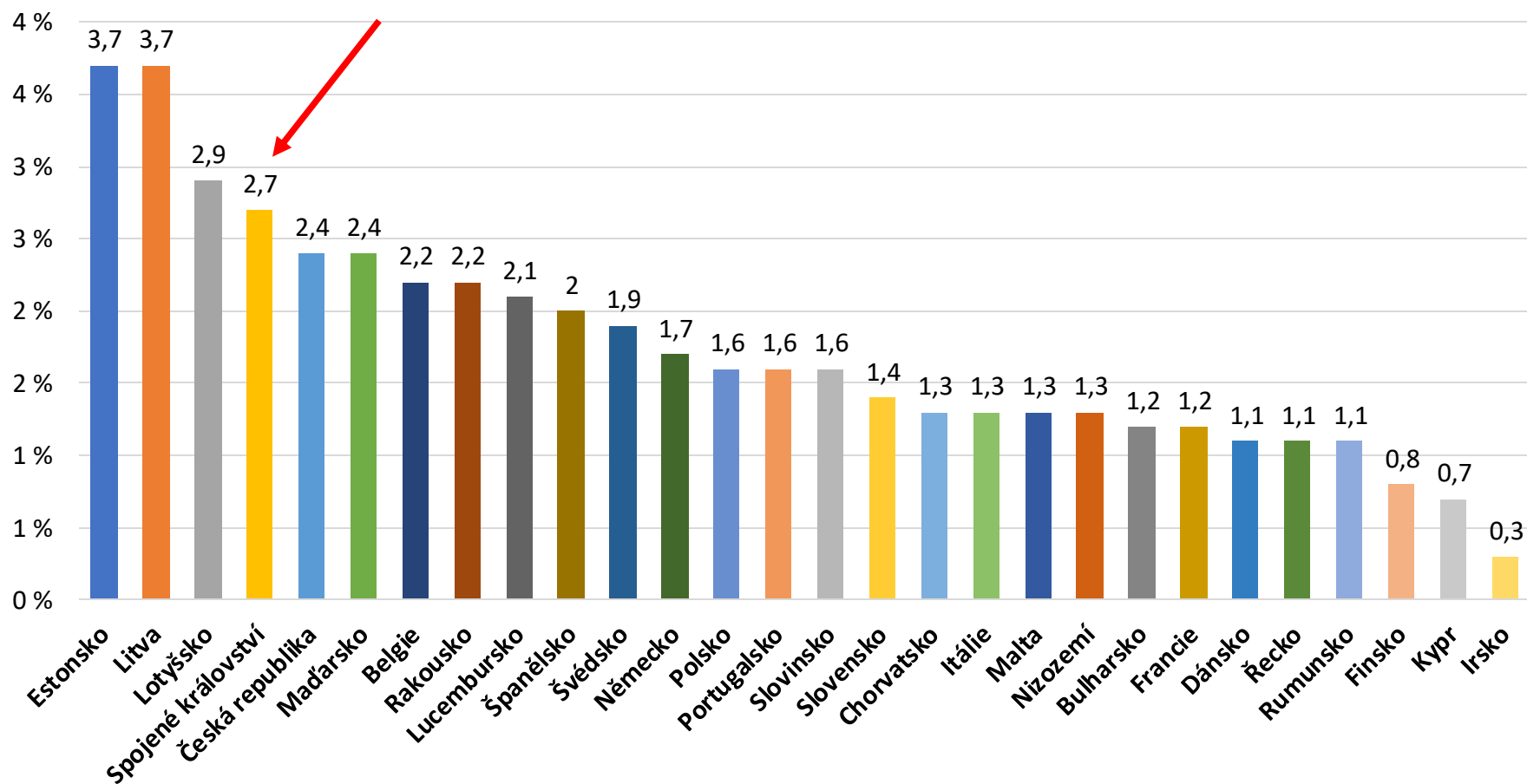

Míra nezaměstnanosti – srovnání zemí EU – 2017

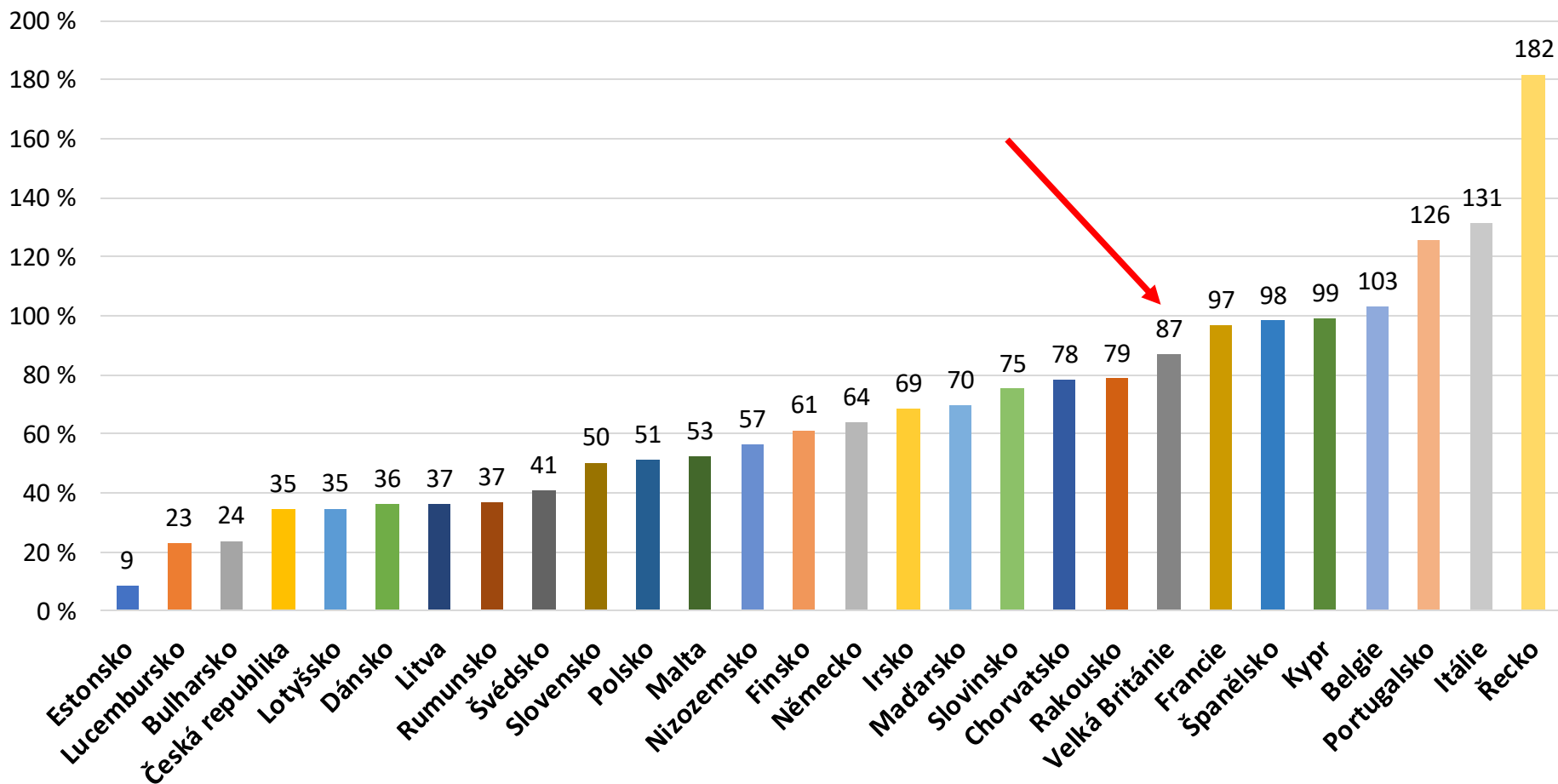

Poznámka: u Itálie byla z důvodu nedostatku dat použita míra nezaměstnanosti za rok 2016.

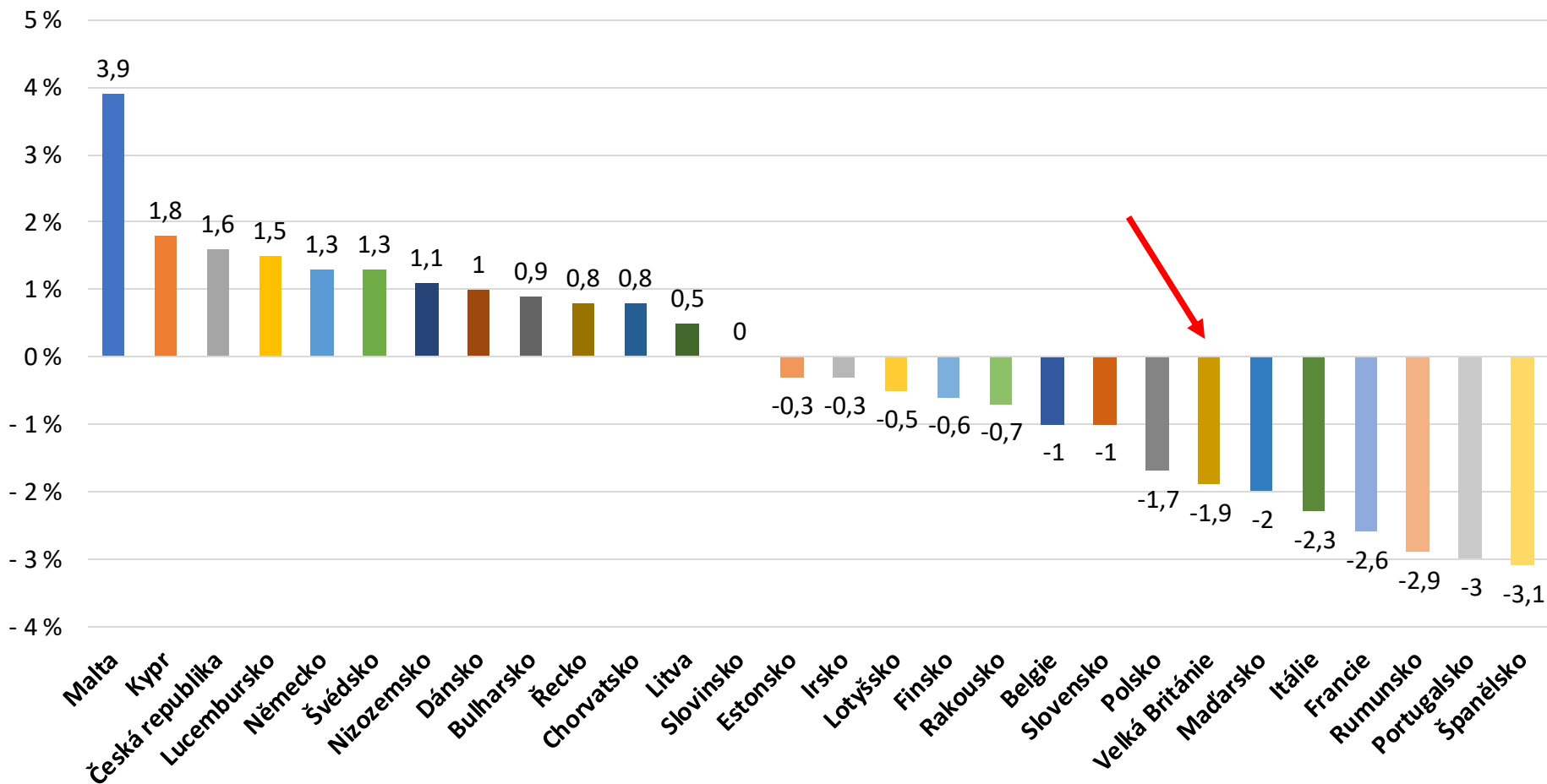
Průměrná roční změna cenové hladiny (HICP, %) – srovnání zemí EU – 2017

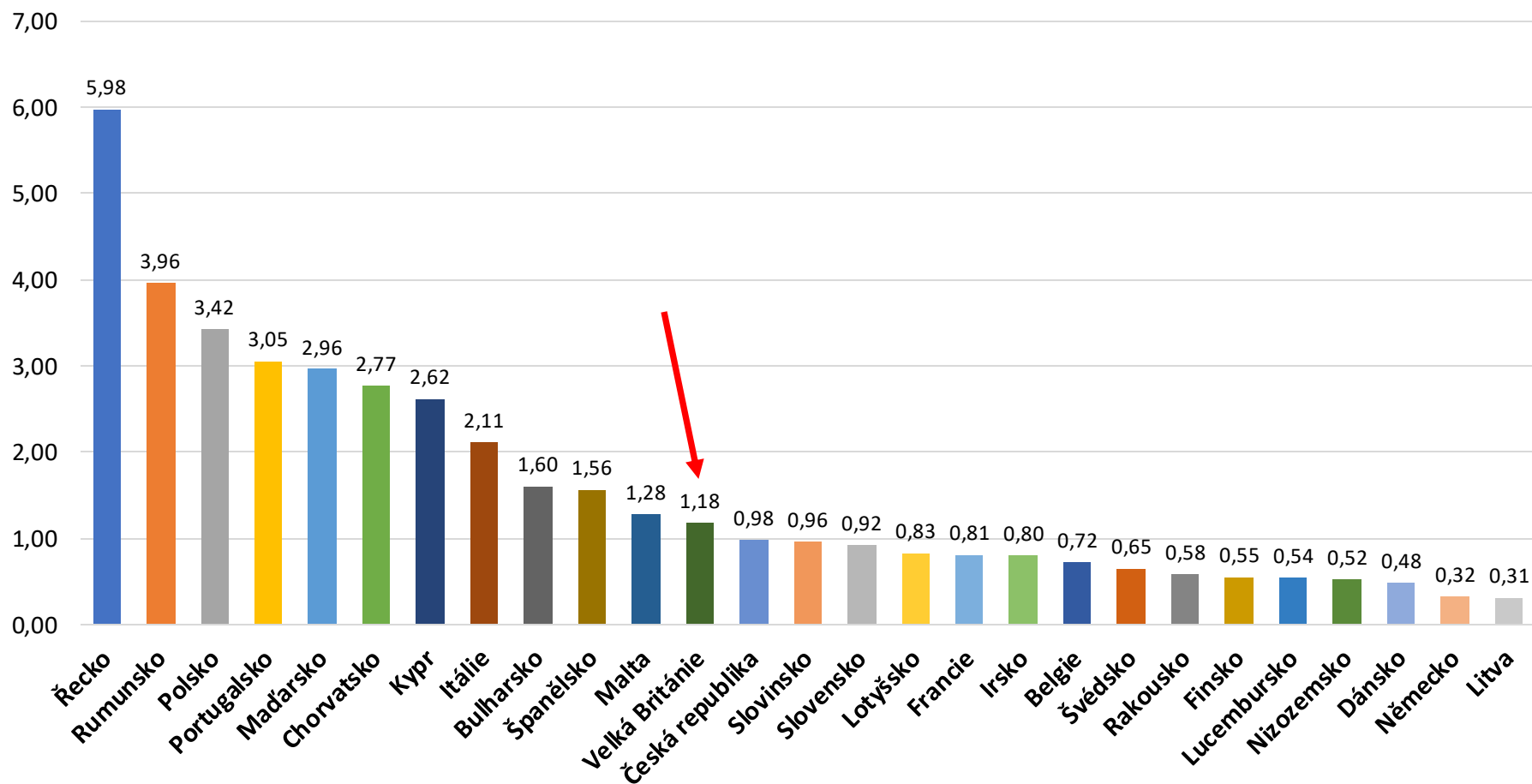
Hrubý veřejný dluh (% HDP) – srovnání zemí EU – 2017

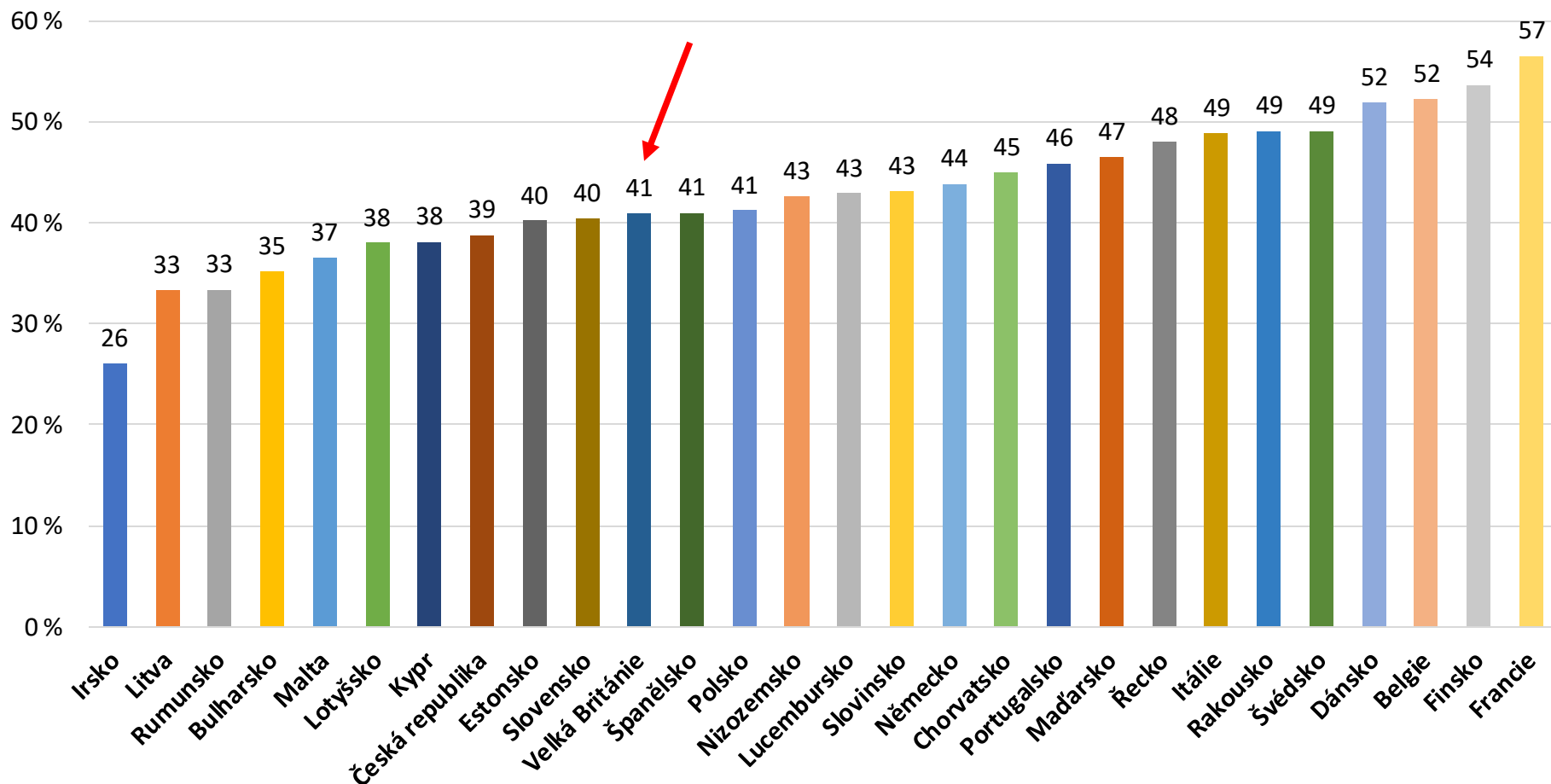
Salda veřejných rozpočtů (% HDP) – srovnání zemí EU – 2017

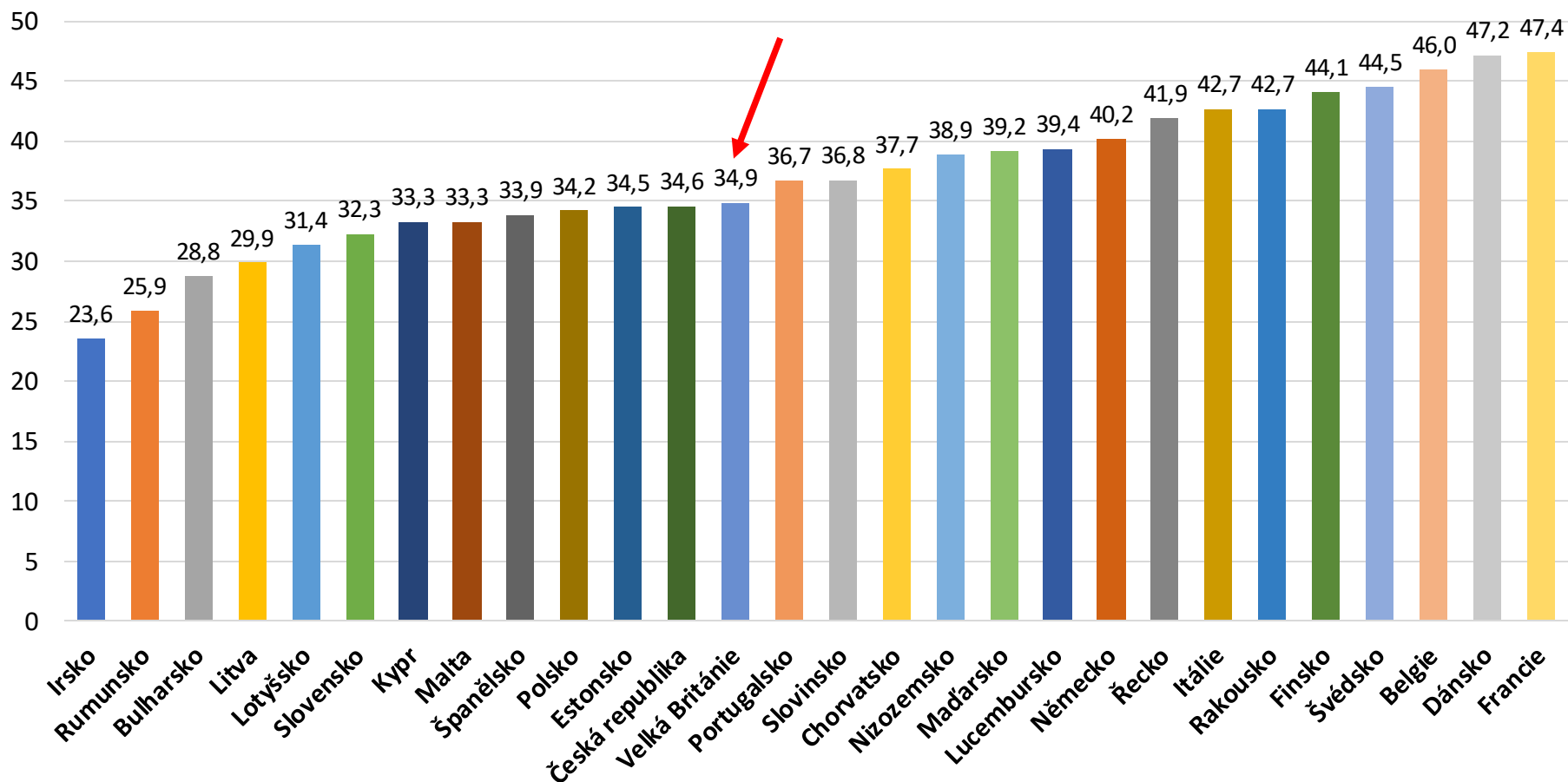
Úroková míra z 10letých státních dluhopisů – srovnání zemí EU – 2017

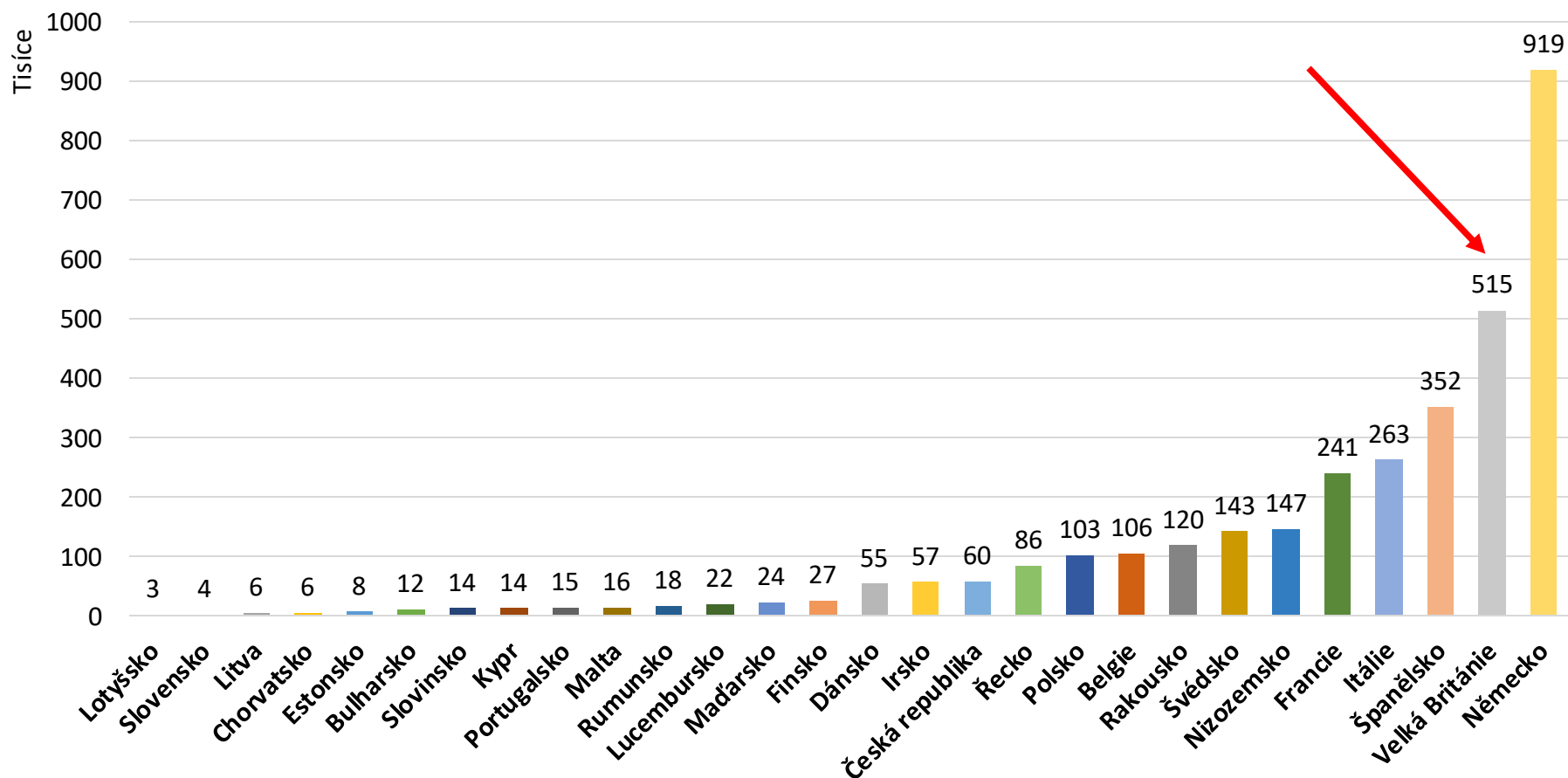
Podíl celkových státních výdajů na HDP – srovnání zemí EU – 2017

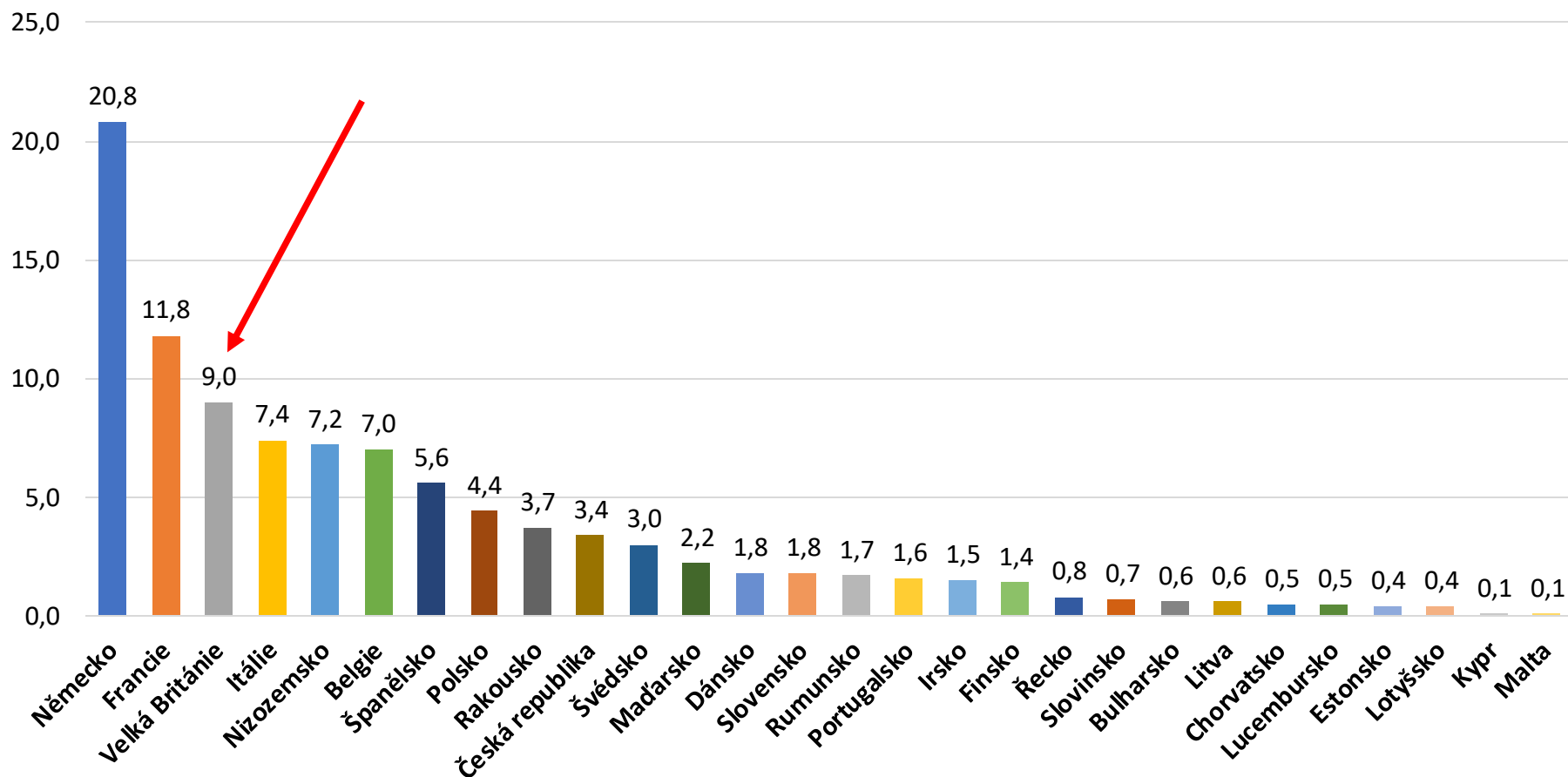
Složená daňová kvóta (% HDP) – srovnání zemí EU – 2016

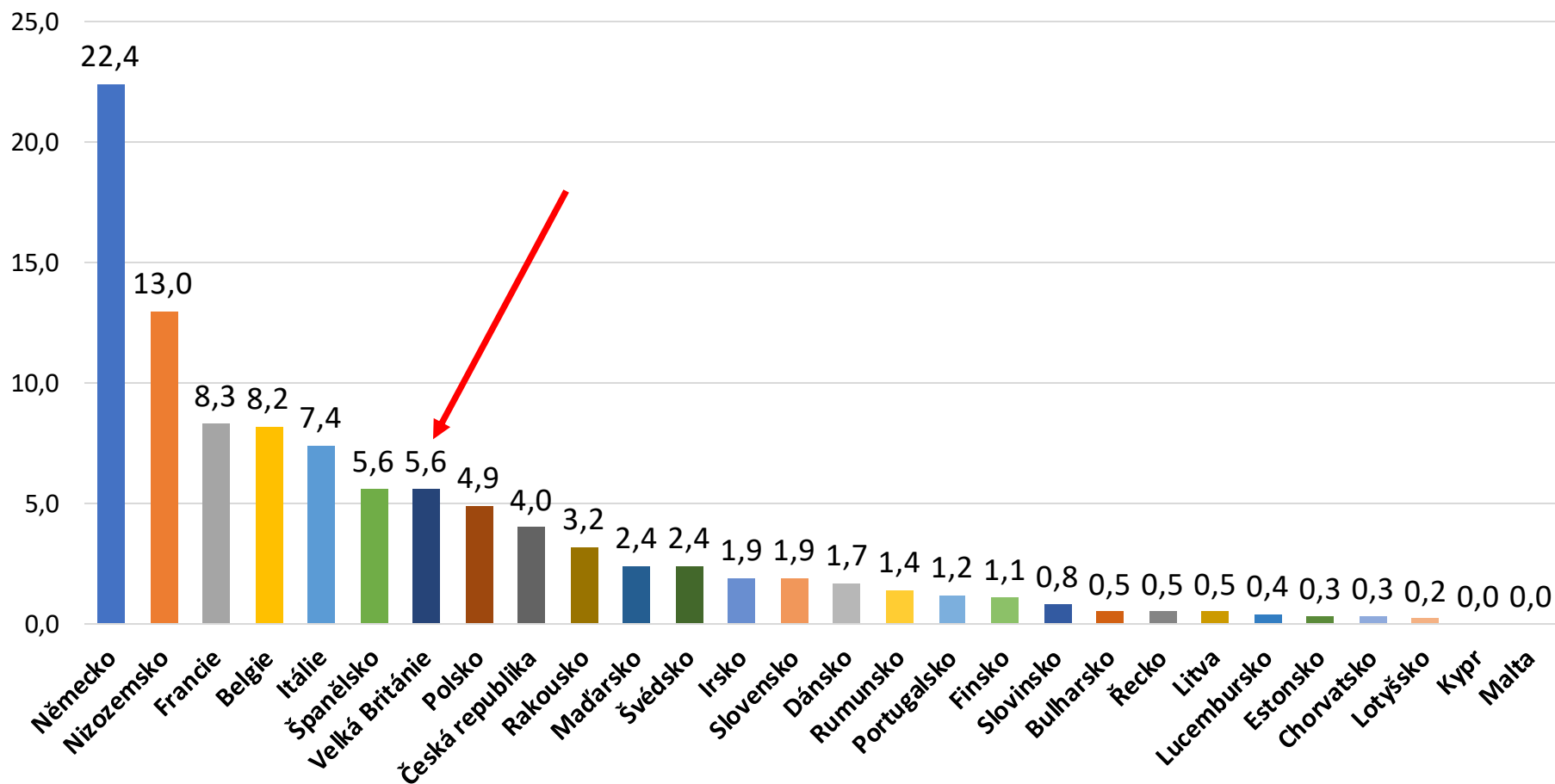
Počet imigrantů (tisíce lidí) – srovnání zemí EU – 2016

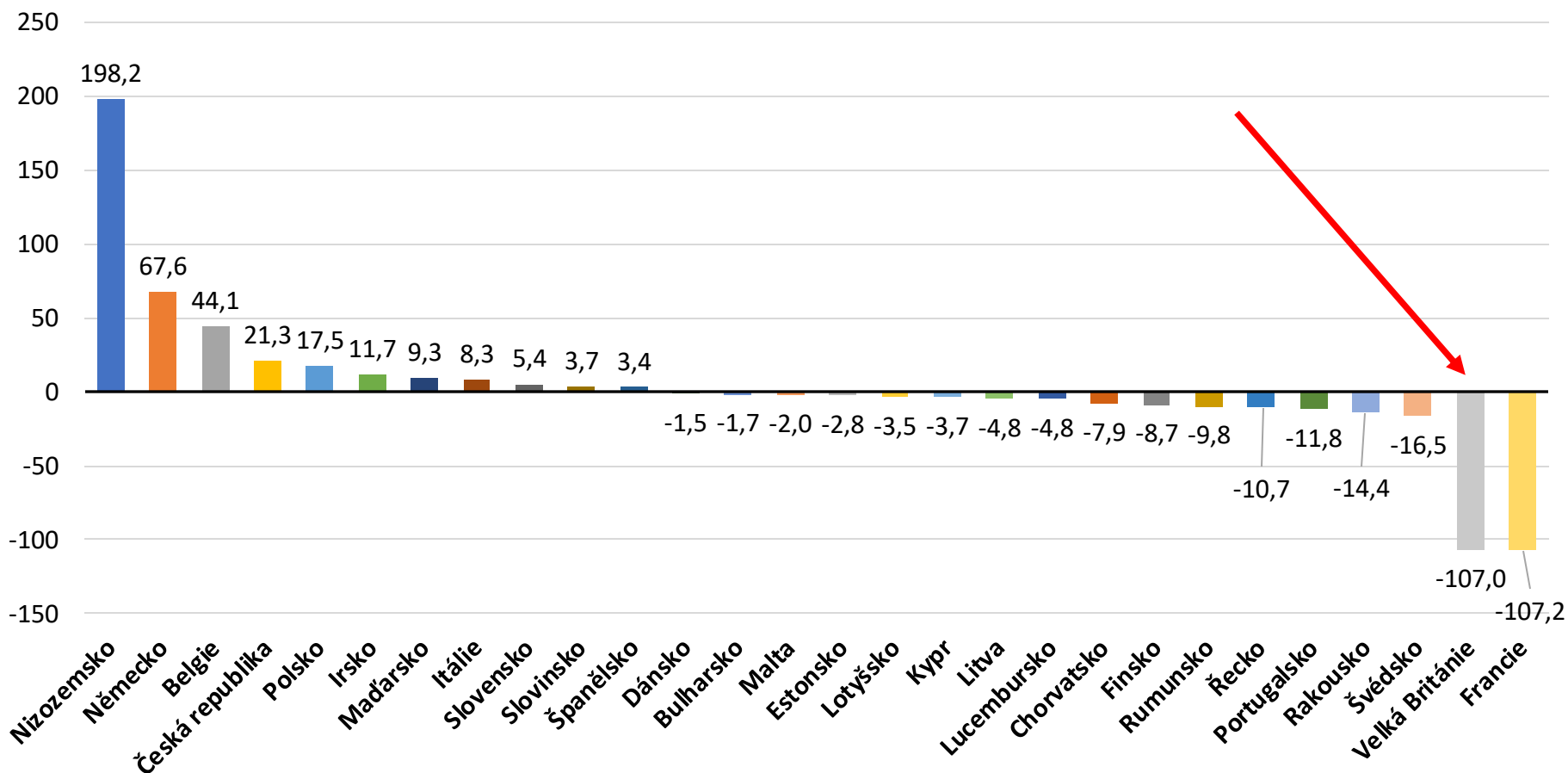
Podíl dovozů zboží na všech dovozech v EU – vnitřní obchod EU – 2017

Podíl vývozu zboží na všech vývozech v EU – vnitřní obchod EU – 2017

Salda obchodu se zbožím ze zeměmi EU (mld. eur) – vnitřní obchod EU – 2017

Zdroje

- Baldwin, Richard E., and Charles Wyplosz. **Ekonomie evropské integrace**. Londýn: McGraw-Hill Education, 2015. ISBN 978-00-771-6965-7.
- **Evropský parlament**. 2016. The economic impact of suspending Schengen. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2016/579074/EPRS_ATA\(2016\)579074_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2016/579074/EPRS_ATA(2016)579074_EN.pdf).
- **Evropská rada pro zahraniční vztahy**. 2016. The Future of Schengen. Dostupné z: http://www.ecfr.eu/specials/scorecard/schengen_flash_scorecard.
- **G. Felbermayr a kol. 2016**. Trade costs of border controls in the Schengen area. Dostupné z: <https://voxeu.org/article/trade-costs-border-controls-schengen-area>.
- **G. Felbermayr a kol. 2016**. The Trade Effect of Border Controls: Evidence from the European Schengen Agreement. Dostupné z: <http://www.eria.org/ERIA-DP-2016-36.pdf>.
- **M. Ševčíková**. 2015. Year 2015: Beginning of the End of the Schengen Area in Light of the Recent Wave of Migration? Dostupné z: http://www.vedeckekonference.cz/library/proceedings/mmk_2015.pdf.

5HP300

Evropská unie a její politiky

Děkuji za pozornost !

Máte nějaké další dotazy?

Email: michaela.sevcikova@vse.cz

EVROPSKÁ UNIE

Evropské strukturální a investiční fondy

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hodně štěstí u testů!

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

